

Joulu. y. m.

ROULUPUKKI

1918

Ransanopettajain Osakeyhtiö Valistus, Helsinki

Vanha temppeli.

Kummullansa viettävällä
templi harmaamuurinen
seisoo hiukan syrjemmällä
asunnoista ihmisten.

Luona sen on vihannoineet
sadat suvet lempeinä,
satain talvein myrskyt soineet
kylväin tähtiheleitä.

Monen sukupolven kansa
siinä eteen läisen
kantanut on kaihojansa
rukoillen ja kiittäen ;

moni nuori ensi kerran
kevässä elämän
tuonut alttarille Herran
sydämensä lämpimän ;

moni vanhus, elon tiellä
runtelema kohtalon,
sielun haavoillensa siellä
lääkityksen saanut on.

Ihmeellinen rauhan maja
äärell' ajan myrskyjen,
ikuisuuden muistuttaja
maassa katoovaisuuden.

Kaikki ihmisriennot hyvät
siunauksen sieltä saa,
ainaiseksi väsähtyvät
lepoon kätkee kirkkomaa.

Joka vuosi juhlaa kaksi
templi viettää korkeimmin:
juhannus sen ihanaksi
pukee lehdin kukkasin ;

jouluin siitä liekit sadat
hankein yli hohtavat,
yllä välkkyy tähtein radat,
taivaan valot kirkkahat.

Laulu silloin puhtaimpana
holveissa sen heläjää,
sydämiä armon sana
syvimmälle siementää.

Alpo Noponen.

Hyvämieli, Lallin sisko.

Historiallinen kertomus.

Marja, Saaren orja, sotaryöstö, pesi poukkuja rannalla. Hämärtyi jo syyskesän ilta. Marja suoristi itsensä ja loi suruisen katseen yli tummenevan ulapan. Miten hän kaipasikaan ulapan takaista kotiaan Mälärin kauniilla rannalla, josta hänet kerran ryöstettiin. Hyvinpä häntä täällä Saaressakin kohtelivat, toisin kuin muita orjia, — toki sentään jaarlin tytärtä, mutta sittenkin — miten polttava olikaan hänen kaipauksensa!

Marja oli juuri vaipumaisellaan kaihoisiin muistoihinsa, kun Hyvämieli, Lallin sisko,

juoksi hänen luokseen huutaen: »Katsopa, Marja, tätä savilintua, jonka tein! Eikö olekin aivan samanlainen kuin meidän pihapääskey, eikö?»

»On, on», myönteli Marja, istahti rantakivelle ja otti polvilleen Hyvämielen, Saaren 10-vuotiaan tyttären.

Siinä sitten yhdessä katseltiin savilintua, ja Marja virkkoi: »Näin leikki kerran meidän Herrammekin savilinnuilla.»

»Sekö valkea haltija?» pisti Hyvämieli väliin.

»Niin hän, valkea Kristus», vastasi Marja. »Hän teki puron partaalla savilintuja toisten lasten kanssa. Sitten kaikki asettivat lintunsa vierekkäin katsellakseen, kenen lintu on kaunein. »Mutta miten ollakaan! Yht'äkkiä Kristuksen lintu nosti siipensä ja lähti lentämään. Ja sillä lailla tuli pääskynen maailmaan.»

»Voi voi, voi ihmettä, niinkö se meidän pihapääskey on tullutkin! — — Mutta kuule, Marja, onko se Ristin-Kiesus sitten ollut lapsikin kerran?»

Marja naurahti: »On, ystäväni, lapsi hän oli niinkuin me muutkin. Ja äiti hänellä oli, pyhä neitsyt Maria, jonka nimestä minäkin olen saanut nimeni, vaikka tämän maan kansa muutti sen oman kielensä mukaan Marjaksi. Lapsi oli Kristus, meidän Herramme, seimessa nukkui hän kapa-loituna ensi unensa.»

»Hevosenko seimessä?» kysyi Hyvämieli ihmeissään. »Mikä herra se semmoinen oli, joka tallissa nukkui?»

»Niin, katso» — selitti Marja — »hänen valtakuntansa ei ollutkaan täällä alhaalla. Täällä hän eli kaikkein köyhimpien lailla. Mutta katso noita ruskopilviä! Ne ovat heijastuksia hänen ylhäisen valtakuntansa kirkkaudesta.»

Hyvämieli katsoi ihmeissään iltataivaan purppurapilviä ja hänestä tuntui, kuin hän nyt ensi kerran olisi nähnyt niiden ihanuuden. Sitten hän virkkoi: »Miksi se Ristinherra ollenkaan jätti tuon valtakuntansa ja tuli tänne alas?»

Marja jäi miettimään. Viimein hän vastasi: »Hän tuli tänne kertoakseen meille, miten me voisimme tulla niin hyväksi, että pääsisimme tuonne ylös hänen valtakuntaansa. Ja miten hyvä hän itse olikaan! Kussa kulki: sairaat paransi; ketä katsoi: surut poisti; kunne astui: kukkiaa maa loi. Onnea kylvi hän kaikkialle, kunnes vihdoin ruskopilvessä nousi tuonne ihanaan valtakuntaansa isänsä ja pyhien en-

kalien luo. Sinne ovat sittemmin nousseet hänen äitinsä, suuret pyhimykset ja kaikki hyvät ihmiset, joiden sielu on pelastunut kiirastulen tuskista.»

»Sinnekö sinäkin, Marja, menet kuoltuasi?»

»Sinne toivon pääseväni, vaikken täällä voikaan palvelella Kristusta, kuten tahtoisin. Täällä ei ole hänellä majaa eikä pappia, kuten kotona Mälärin rannalla. Mutta pyhä äiti, pyhä Cecilia ja muut pyhimykset rukoilevat lakkaamatta Ristinherraa kurjan sieluni pelastukseksi.»

»Voi, Marja, sinne tahtoisin minäkin tulla! Minua niin pelottaa jo ajatuskin, että minunkin kerran pitäisi soudella manalan mustalla virralla ja sitten asettua tuonne karsikkoon. — Eilen Pyhävaaran uhrijuhilla taas puhuivat tuonelasta ja pahoista haltijoista, joita uhrein lepyteltiin.»

Kun Marja ei mitään sanonut, jatkoi Hyvämieli puhuttuaan: »Mikset sinä koskaan tule uhrijuhliin? Olisit nähnyt miten komea Lalli oli eilen ja miten miehet häntä kunnioittivat, kun hän uhrijuhliä johti!»

»Jos juhliinne tulisin, en ikinä pääsisi tuonne ylös Ristinherran luo», vastasi Marja.

»Mitä» — sanoi Hyvämieli säpsähtäen —, »eikö sinne pääsekään se, joka on ollut uhrijuhlissa?»

»Eivät sinne pakanat pääse, vain ne, jotka ovat valkean haltijan majassa kastetut Ristinherran omiksi», vastasi Marja.

Hyvämielen kasvoille laskeutui suruinen pilvi. Sitten hän kietoi kätensä hellästi Marjan kaulaan ja sanoi: »Marja hyvä, vie minut kerran valkean Kristuksen majaan kastettavaksi, jotta minäkin pääsisin tuonne ruskopilven taa, auringonlaskunmaalle!»

»Niin, pieni ystäväni, onhan tälläkin puolen merta Kristuksen maja Nousiaisissa, vuojolaisten kauppapaikassa. Mutta äitisi ja Lalli?»

»Oi» — vastasi Hyvämieli — »äiti kyllä taipuu, tiedäthän, miten paljon hän pitää valkeasta haltijasta. — Mutta Lalli, hän raivostuu, kun Kristuksen nimeäkin mainitaan. — — Muutenkin se Lalli on niin muuttunut. Ennen usein leikkimme yhdessä, mutta sitten viime kesän, kun hän palasi siltä onnettomalta Vuojonmatkaltaan, jolloin hän joutui varjaagien vangiksi, ei hän ole kertaakaan kanssani leikkinyt. Hän hommailee vain miesten kanssa, kuten isä ennen.»

»Niin, katso» — virkkoi Marja — »Lalli on nyt Saaren sankari, kun isänsä kaatui, eikä sankari toki jouda leikkimään. Ja aina ovat Saaren urhot olleet valkean Kristuksen vihollisia, miksei siis Lallikin.»

Hyvämieli tarttui Marjan käteen ja sanoi: »Tule äidin luo! Hän kyllä tietää, miten pääsemme Nousmaalle valkean Kristuksen luo. Ja siellä minut kastetaan. Niinhän, Marja?»

Marja hymyili surunvoittoisesti ja seurasi ystävänsä kohti Saaren pirttiä.

Oli kulunut muutama viikko. Valkeni mitä ihanin syyskuun aamu. Saaren pihalla ovat Marja ja Hyvämieli lähtövalmiina. Äiti Saaren kuulu emäntä, tulee aitasta. Hänellä on kädessä suuri hopeakannu ja kaksi kultasolkea, jotka hän panee Marjan koriin sanoen: »Vie nämä lahjaksi sille suurelle valkealle haltijalle ja pyydä, että hän olisi suosiollinen myöskin minulle, vaikken voikaan lähteä kastettavaksi, kuten lähtee tyttäreni. Mutta nyt kiiruhtakaa! Huomenna ennen auringonlaskua on teidän oltava kotona, sillä muuten voi sattua, että miehet koteutuvat kalasta ennen teitä, ja silloin hukka meidät perii, jos Lalli saa tietää tästä matkasta. Pianpa Saaren ratsut tuon matkan tekisivät, mutta ratsain ette nyt uskalla lähteä, jalan pääsette huomaamattomammin. Siispä lähtekää, mutta kiertäkää Louhilinnaa ja Ahtista, siellä kun tuntevat tyttäreni. Niin, valkea haltija tehköön matkanne onnelliseksi!»

Ja Marja ja Hyvämieli lähtivät Nousiaista kohden. Mutta siinä missä polku painuu metsään, kääntyi Hyvämieli ja vilkutti hyvästiksi äidille, joka yhä seiso Saaren kartanolla lähteviä katsellen.

Polku kulki kierellen vaarojan kupeita, vältellen soita. Aamuaurinko purppuroi syksyn väriloistaisen metsän, puolukat punertivat polun varrella, linnut lauloivat ja kevyt oli kulkijain mieli.

Jopa vihdoin iltapuolella aukeaa heidän eteensä pienoinen Nousmaan laakso. Tuossa koski viskelee kuohujaan. Sen takana on kauppapaikka ja ihmeellinen valkean Kristuksen maja, jyrkkäkatto, ristiharja. Mutta kosken alla tyyneessä suvannossa lepää laivoja — Ruotsin laivoja. Ja veret syöksähtävät Marjan poskille ja sydän lyö haljetakseen. Oli kuin noitten laivojen lohikäärmekokka olisi kuis-kannut kotoisen tervehdyksen Mälarin rannoilta. —

Seuraavan päivän iltana käveli Saaren kuulu emäntä levottomana rannalla. Hän katsoi milloin ulapalle, milloin metsäpolulle, mutta tulijoita ei mistään päin näkynyt. »Hyvä, etteivät näy kalamiehetkään vielä tänään tulevan, mutta missä kummassa viiپیvät Marja ja Hyvämieli», puheli äiti itsekseen. — Sitten hän nousi polkua metsäkummulle kuuntelemaan. Mutta ei kuulunut mitään, ei askelten ääntä, ei rasahdusta. Vain metsä soitti hiljaa salaperäistä virttään kuin aavistaen äidin sydämen tuskan. Aurinko oli jo aikoja sitten painunut taivaan rannan taa. Mutta kulkijoita ei kuulu. Yö kuluu. Kellertävä kuu nousee yli metsän. Äidin tuska suurenee. Hän istahtaa väsyneenä sammalmättäälle, ja kuin itsestään kohoo hänen sydäme-stään huokaus: »Valkea Kristus, sinä haltijoista suurin, missä viiپی tyttäreni! Minä annoin hänet sinun huostaasi, sinulle kastettavaksi, etkö sinä voinutkaan suojella lastani tällä vaarallisella matkalla! Sinä Ristinhera, jos todella olet haltijoista suurin, niin tuo takaisin lapseni, rakkaani — —»

Samassa kuului kaukaa kavioitten kapse. Äiti syöksee pelästyneenä pois polulta. Mitä! — Vainolainenko? — Mutta, ei! Tulemassa on vain yksi ratsu, ja yksin ei kukaan Saareen uskalla. Vainolainen se ei siis ole. Ja Saaren emäntä ei voi olla piilosilla. Rohkein askelin tulee äiti takaisin polulle ja odottaa siinä, joskin sydän jyskyttää. Kohta näkyykin ratsu puitten välistä ja tuttu ääni huutaa: »Äiti, äiti!»

Äidin hämmästyksellä ei ole määrää. Siinä on hänen edessään komea ratsu ja vielä komeampi ratsastaja, joka hellävaroin laskee Hyvämielen satulansa edestä maahan. Äiti toipuu hiukan hämmästyksestään ja välähdys käy läpi hänen aivojensa: Sehän on itse valkea Kristus, joka täytti hänen ärkeisen pyyntönsä! Samassa on hän jo polvillaan ja sopertaa: »Valkea Kristus, sinä suurin, kiitos — —»

Enempää hän ei ennätä sanoa, sillä Hyvämieli tarttuu hänen käteensä ja sanoo: »Nouse, äiti, ei se ole valkea Kristus, vaan Ruotsin ratsastaja, joka saattoi minut kotiin!»

Mutta ratsastaja katselee tyyneenä kummulla sijaitsevaa komeata kartanoa. »Saari», virkkoi hän ja Hyvämieli nyökkää myöntäen päätään, sillä toistensa puhetta he eivät ymmärrä. Ratsastaja on nyt kuitenkin selvillä, että hän oli päässyt määräpaikkaan. Siksi hän kääntää hevonsensa ja sanoo hyvästit. Mutta äidistä tuntui, että hän läksi niin liian pian. »Sano edes kiitoksia valkealle Kristukselle», huudahti hän lähtijälle. Mutta tämä ei siitä ymmärtänyt muuta kuin sanan »Kristus» ja siksi hän vain hymyilee lempeästi, sanoo: »Jeesus Kristus», kannustaa hevostaan ja katoaa puitten piiloon.

Mutta äiti sulkee hellästi tyttärensä syliinsä ja sanoo: »Tulet kuin tuulessa, lapseni! Mistä tulet ja missä on Marja?»

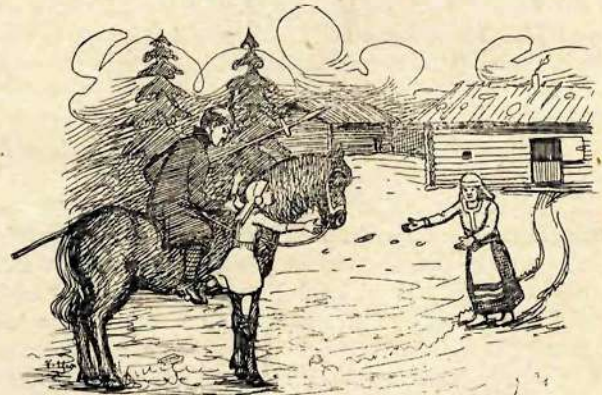
»Niin, voi äiti, jos tietäisit, jos tietäisit kaikki. Minä olin hetkisen jo siinä Kristuksen valtakunnassa, josta Marja aina kertoi.»

»Mutta missä on Marja?» »Voi äiti, istutaan, minä kerron kaikki!»

Ja äiti istahti kaatuneelle kelohongalle, ja siinä äidin sy-lissä oli Marjan niin hyvä kertoa.

Ja hän kertoi, miten he Nousmaalle tullessaan ensimmäiseksi tapasivat Ruotsin laivoja, joissa oli Marjan omaisia. Sanomaton oli Marjan ilo. Sinne hän jäi purjehtiakseen kotiinsa, mutta Hyvämielen lupasivat miehet toimittaa turvassa kotiin. — Sitten menivät he valkean haltijan majaan ja veivät lahjansa papille. Ja Ruotsin miehet tulivat mukaan majaan. Ja pappi kastoi ja voiteli ja puhui käsittämättömiä sanoja. Ihmeellinen tuoksu täytti ilman, kaunis laulu soi korkeudessa ja majassa oli kullankellertävä valo. Silloin oli Hyvämieli hetkisen Kristuksen valtakunnassa.

Hyvämieli oli niin innoissaan vieläkin, ettei hän yhtään huomannut, kuinka sekaisin ja moneen kertaan hän asiat kertoi. Mutta äiti ymmärsi kuitenkin sen, että Hyvämieli

oli kastettu, että valkea haltija oli heille suosiollinen, ja että Marja oli jäänyt omaistensa luo.

Kuu oli jo kelmeänä kohonnut keskitaivaalle, kun äiti ja tytär hiljalleen lähtivät kotiinpäin. Mutta yht'äkkiä rantatörmällä pysähtyi Hyvämieli ja sanoi: »Voi, äiti, unohdin sittenkin tärkeimmän!» — Samassa otti hän povestaan käärön, jossa oli kaksi pientä kultaristiä nauhoissa ja jatkoi: »Nämät antoi pappi minulle lähtiessäni ja pyysi, että minä kantaisin aina toista kaulassani vaatteitten alla ja sinä toista. Sitten joka ilta, kun panemme nukkumaan, on meidän

suudeltava ristiä ja sanottava: »Pyhä Maria, Kristuksen äiti, ole meille armollinen!»

Äiti piti ristejä kädessään ja hänen sormensa vapisivat, sillä mitään niin pyhää ei hän ollut koskaan pidellyt. Sitten hän ripusti toisen ristin tyttärensä kaulaan, toisen omaan kaulaansa. Kuin yhteisestä sopimuksesta suuteli kumpikin ristiään ja sanoi: »Pyhä Maria, Kristuksen äiti, ole meille armollinen!»

Sydänyö kietoi hämyvaippaansa metsän, meren ja maan. Ja ääretön, pyhä Jumalan rauha täytti yönlasten sydämet.

Hilda Hentunmurt.

Joulutähti.

Tuikkaa tähti pienoinen,
se on joulutähtönen.

Vilkkuu, viittaa kutsuen
Betlehemin seimellen.
— „Valo ihmissydämen”,
kuiskaa joulutähtönen.

Jalmari Vuola.

Jouluna.

Välkähti valo pyhäinen,
sai yöstä lännen samu,
tuikkahti pyhä tulonen,
suussa surijat talven.
— On valo, tulonen tuttu,
joulun autuas ajatus,
tuo sulo Vapahtajamme.

Oskari Ruittinen.

Urhokkaita miehenalkuja.

Se, minkä nyt tässä teille kerron, ei ole satua, vaan täyttä totta. Tapahtuman muistavat vielä monet paikkakuntalaiset keski-Suomessa.

Siellä oli myllärillä asunto ja mylly kuohuvan kosken partaalla, ja lapsiparvi oli hänen ympärillään. Kesäisin pulikoivat pojat huvikseen kosken suvannoissa, kiipeilivät sen liukkailla kivillä vapa kädessä ja onkivat mulloja. Ja sepä mies, ken uskalsi kuohuvimmalle kivellet Näin pojat jo pieninä paitaressuina oppivat tuntemaan kosken joka pyörteen ja rohkeasti sen kuohupäitä uhmailemaan.

Kosken yli kuljettiin kahden kuohupään putouksen välissä olevan suvannon kohdalta. Siinä oli tavallisesti rannalle »nenästettyinä» kyläläisten siroja soutuveneitä sekä tukinlaskijain raskaita työveneitä. Myllärin pojat, seitsenvuotias Ville ja kuusivuotias Kalle, tahtoivat eräänä kauniina päivänä päästä kosken toiselle rannalle. Mutta sillä kertaa sattui rannalla olemaan ainoastaan tukkimiesten raskaita työveneitä. — Mutta eihän se estänyt miehiämme yrittämästä kosken yli. Tarmonsä takaa tyrkkien ja nytkytellen he saivat kuin saivatkin yhden venekolhon rannalta irti liekuttetuksi. Ja silloin pojat kapristerivat alukseen. Ville vanhempana miehenä tarttui airoihin ja asettui soutajaksi; Kalle otti vakavana melan ja ryhtyi ohjaamaan kulkua. Niin oli tehty lukuisia kertoja ennenkin; pojat olivat jo aikaiseen tottuneet luottamaan itseensä. Mutta vene oli tällä kertaa liian raskas, ja aivot olivat kovin puisevat pienten käsien liikutella.

Ankarilla voimain ponnistuksilla pääsivät pojat kuitenkin suvannon keskelle, juuri siihen kohtaan, missä sivulla mylleröivän putouksen kuohu oli valtavin. Mutta silloin alkoi vene virran painamana auttamattomasti luisua kurimusta kohti. Sen huomasivat kauhuksensa pikku soutajatkin. Hetki oli tärkeä. Ei ollut aikaa neuvotteluihin, sitä vähemmän itkuun ja poruun. »Takit pois päältä ja hypätään koskeen! Tuonne tuota kivikaria kohdens! Niin komensi Ville.

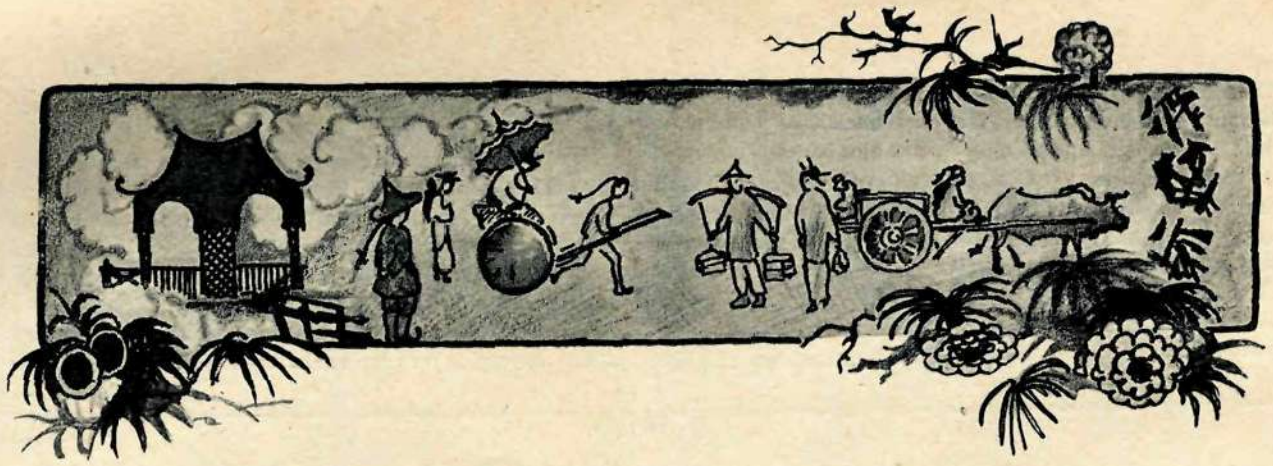
Sanottu ja tehty! Tuossa tuokiossa olivat pojat koskessa, ja silmänräpäys vain — ja kosken kurimus nielasi veneen mukaansa. Kuohut heittelivät poikia sinne-tänne, kunnes he ikäänkuin ihmeen kautta pääsivät uimalla suvanossa olevan karin luo ja tarttuivat kiinni siinä kasvaviin puunvesoihin. Ellei se olisi onnistunut, olisi koski auttamattomasti niellyt heidät kuohuihinsa. Vanhemmat nousivat sitten lapset karilta, mutta vene löydettiin pirstaleiksi ruhjoutuneena kosken alta.

Ajattelepas, miten sinä, nuori lukija, olisit Villen ja Kallen sijassa tehnyt? Olisitkohan sinä vaaran hetkellä säilyttänyt heidän kylmäverisyytensä ja mielenmalttinsa, vaiko itkuksua huutaen ja poruten syössyt itsesi surmansuuhun?

Muistettava on, että ken tahallansa vaaraan menee, hän tavallisesti vaarassa hukkuu. Mutta ken häden hetkellä tarmokkaasti itse itseään auttaa, häntä auttaa myös Jumala.

Niin tekivät Ville ja Kalle, joiden mielessä säilyi aina tämän järkyttävän tapauksen muisto.

A. E.

„Rikkaus.”

Joulukertomus Kiinasta. Joulupukille kirjoittanut
Ester Flinkman.

Pohjois-Kiinassa on monen muun suuren kaupungin joukossa K—n kaupunki. Harmaasta kivistä rakennettu paksu, jyrkä muuri ympäröi sitä joka puolelta. Kaikille ilmansuunnille, pohjoiseen, etelään, itään ja länteen, aukeaa suuri, rautainen portti. Joka ilta pimeän tullessa portit suljetaan sisäpuolelta vahvoilla rautatelkeillä, niin että kaupungin asukkaat saavat viettää yönsä rauhassa. Aamulla päivän koitossa ne jälleen avataan.

Lähellä kaupungin etelä-porttia harmaan muurin kyljessä on muuan sepän paja, missä aamusta iltaan tehdään ahkerasti työtä. Vahvat, ruskeat kädet heiluttavat siellä moukaria niin voimakkaasti, että kipinät sinkoilevat sinnettänne joka suunnalle. Pajan takana on pieni, pimeä huone. Auringon valo ei milloinkaan ole pilkistänyt sinne, eikä rai-tista ilmaa pääse muualta kuin pajaan vievästä ovesta ja seinissä olevista raoista. Niistä valokin ikäänkuin varkain sisälle pyrkii. Lattiana on pelkkä maa. Ilma on kostea ja ummehtunut. Huonekalutkin ovat pian luetellut: sänky, pöytä, penkki, punanen puukirstu, missä vaatteet y. m. talletettavat tavarat säilytetään, puinen pönttö sekä hiukan muuta pientä säilyä. Erikoisella sitä varten tehdyllä telineellä seisoo epäjumalan kuva, niin monivuotisen tomun ja lian peittämä, että on aivan mahdotonta edes arvatakaan, millainen se on alkuaan ollut. Tämä se kuitenkin on kodin tärkeimpiä esineitä. Joka ilta päivätyön päätyttyä poltetaan sen edessä pari suitsutustikkua. Se on kiitosuhri päivän kuluessa saadusta avusta ja varjeluksesta pahoja henkiä vastaan.

Tässä kodissa asuu pieni Iu-Tsai, s.o. »Rikkaus» niminen poika. Hän on kuusivuotias, vanhempiensa ensimmäinen ja ainoa poika, heidän silmäteränsä ja paras aarteensa. Hän on aika veitikka. Päässä vilkkuu vino, tumma silmäpari, joissa tavallisesti kuvastuu vallaton ilme. Puku on kiinalainen. Hänellä on siniset tai kirjavat avonaiset housut sekä valkosen ja sinisen kirjava mekko. Kaulassa on hopeinen rengas, joka on visusti lukittu hopeisella lukolla. Se on suojeluskeino pahoja henkiä vastaan. Päässä on punanen kirjailtu lakki ja jalassa kirjailtu kengät, oman äidin tekemät. Hän on aina hyvällä tuulella, kunhan vaan saa mitä tahtoo, ja tuskinpa häneltä mitään kielletäänkään, onhan hän poika.

Isä, seppä, tekee koko päivän ahkerasti työtä pajassaan perheensä ylläpidoksi. Äiti askartelee talous- sekä muissa hommissa. Koti ei ole varakas, mutta hyvästi sentään tullaan toimeen päivästä toiseen. Punasessa arkussa ei ole suuria rikkauksia, mutta onhan heillä rikkaus pojassaan, niinkuin nimikin osoittaa. Poika — siinä kiinalaisen ylpeys tässä elämässä ja toivo tulevassa.

Pikku »Rikkaus» viettää aikansa tavallisesti kadulla, missä on paljoa enemmän nähtävää kuin isän pienessä pajassa. Kaduilla, jotka ovat ahtaat ja likaiset, vilisee monennäköisiä ja -arvoisia ihmisiä, kantotuoleja, yksipyöräisiä työntö-rattaita, kaksipyöräisiä vedettäviä, tavarankantajia, kerjäläisiä, sikoja, kanoja, laihoja koiria y. m. Niin, tällaisessa joukossa on todella nähtävää ja kuultavaa kuusivuotiaalle miehen alulle, joka haluaa nähdä ja kuulla koko maailman asiat. Kauvas kodista ei sentään uskalla mennä, mutta onhan siinä läheisyydessäkin tarpeeksi katseltavaa, sillä katu on hyvin vilkasliikkeinen. Ja missä väkijoukko on suurin, sinne pikku »Rikkauskin» pistää nenänsä huolimatta siitä, että se on tavallisesti hyvin likainen ja siivoton.

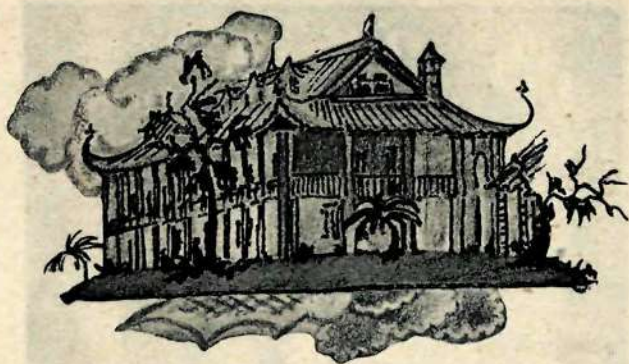
Kaupungin ulkopuolella on suuri sairashuone ja muita rakennuksia, joita eurooppalaiset lähetysaarnajat ovat sinne rakennuttaneet. »Rikkaus» oli kuullut ihmisten puhuvan heistä kaikellaista. Joku sanoi, että he ovat ulkomaalaisia paholaisia. Toinen sanoi, että heillä on kummallinen taikavoima katsoa läpi ihmisen. Olipa joku kuullut sanottavan sellaistaakin, että jos heidän talossaan istuu tuolille, tulee niin lumotuksi, ettei enää voi nousta ylös. Moni tiesi myöskin puhua hyvää heistä. He kertoivat heidän ihmeellisestä kyvystään parantaa kaikellaisia tauteja, ja ennen kaikkea

heidän rakastava sydämensä oli saanut monta ihailijaa »Rikkaus» tuli uteliaaksi. Hän olisi mielellään tahtonut nähdä heitä oikein läheltä, mutta pelko ajoi hänet pakosalle niin pian, kun näki ulkomaalaisen tulevan. Hän näki tohtorin ajavan polkupyörällä. Se oli ihmeellisin näky, minkä hän elässään oli nähnyt. Pienet aivot tuumivat puolelle ja toiselle, mikä ihmeellinen taikavoima mahtaa viedä sitä eteenpäin? Ei näkynyt hevosta eikä miestäkään sitä vetämässä, mutta eteenpäin se kiiti kuin tuuliaispää. Se mahtaa olla kummitus, niin hän arveli.

* * *

Mutta eräänä päivänä tapahtui onnettomuus. »Rikkaus» juoksenteli kadulla tapansa mukaan. Hän oli juuri pinkaisemassa kadun poikki, kun hän kompastui ja kaatui ja raskas härän vetämän rattaiden pyörä meni hänen jalkansa yli. Voi, sitä surkeutta! Ei edes kaulassa oleva rengaskaan varjellut isän ja äidin silmäterää. Onnettomuus tuli kaikesta huolimatta. Kalske taukosi pajassa. Isä heitti moukarin kädestään ja riensi poikansa luo. Äiti tuli itkien ja valittaen näkemään ja kuulemaan, mitä hänen lapselleen oli tapahtunut. Ihmisiä kokoontui laumottain, ja jokaisella oli jotakin sanottavaa. »Rikkaus» makasi kadulla kuolon kalpeana kova tuska jalassa. Jalka oli poikki. Mitä oli tehtävä? Eihän lapsi voinut maata kadulla. »Viekää hänet ulkomaalaisten sairaalaan, siellä hän kyllä paranee», niin sanoi joku joukosta. »Niin, niin, viedään sinne», sanoi äiti, joka oli aivan toivoton ja neuvoton. Mies, jonka rattaan pyörä oli murskanut pojan jalan, tarjoutui viemään hänet sinne. »Rikkaus» nostettiin täriseville rattaille ja härkä alkoi juosta lönksöttää sairaalaa kohti. Pian he saapuivatkin sinne isän, äidin ja suuren ihmisjoukon seuraamana. Portin yläpuolella on kirjoitus, »Hyvän sanoman sairaala». Sinne hänet vietiin. Portilla oli ystävällinen mies vastaanottamassa heitä, ja voimakkaat, palvelevat kädet kantoivat pikku potilaan sairaalan valoiisiin suojiin. Lääkäri tarkasti katkennutta jalkaa. Se pantiin lastoihin, sidottiin huolellisesti, ja sairas kannettiin vuoteeseen.

Uusi aika alkoi nyt pikku »Rikkauden» elämässä. Jalka parani hitaasti, sillä luu oli pahasti murskaantunut. Monta pitkää viikkoa sai hän maata vuoteessa liikkumattomana. Mutta siitä huolimatta hän oli yhtä iloinen ja onnellinen kuin ennenkin ja niin kärsivällinen. Äiti oli kaiket päivät hänen luonansa, ja isä tuli häntä katsomaan joka ilta päivätyönsä päätyttyä. Kaikki ihmiset olivat niin ystävällisiä ja hyviä, ettei hän milloinkaan ennen ollut sellaisia tavannut. »Rikkaus» sai nähdä ja kuulla monta ihmeellistä asiaa. Täällä hän sai ensi kerran kuulla Jeesuksesta, lasten ystävästä. Hän oppi rakastamaan Häntä, sillä hänen pieni sydämensä oli vastaanottavainen kaikelle hyvälle.

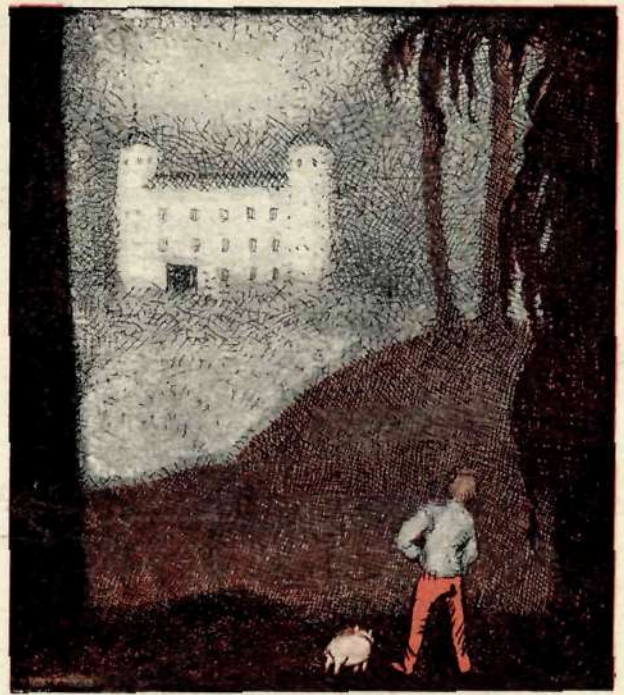
Tuli sitten jouluku. »Rikkaus» sai nyt ensi kerran elämässään nähdä joulukuusen kynttilöineen. Se oli ihmeellinen näky. Hän sai ensi kerran kuulla ihmeellisen kertomuksen Jeesus-lapsesta. Kaikki olivat iloisia ja onnellisia, samoin hänkin, vaikkei oikein käsittänyt miksi. Sairaalle annettiin pieniä lahjoja ja paljon muuta hyvää. Hänkin sai. Tohtorin lapset, jotka usein kävivät katsomassa häntä, antoivat hänelle leluja omistaan. Yksi antoi junan, toinen pillin, kolmas pallon. Sitäpaitsi hän sai monellaisia namuja. Kuinka uutta ja käsittämätöntä kaikki oli! Jouluku, sehän on vieläkin ihmeellisempää kuin nähdä tohtorin ajavan polkupyörällä, niin hän tuumi siinä maatessaan. Oi, kuinka mielellään hän olisikaan juossut ympäri toisten lasten kanssa, mutta jalka piti hänet vuoteessa.

Joulukuun tullen olivat jo sammuneet ja hiljaisuus hiipi yli sairaalan. Äiti istui vielä poikansa vuoteen ääressä. Hän näki, miten pienet kätöset menivät ristiin ja kirkas lapsen ääni rukoili: »Herra Jeesus, Sinä lasten ystävä, tahtoisin niin mielelläni tulla terveeksi, jotta voisin juosta ja leikkiä muiden lasten kanssa. Ole hyvä ja paranna minut. Lupaan sittenkin rakastaa Sinua! Amen.» Tämä oli hänen ensimmäinen rukouksensa. Se oli otollinen joulukuuhun Jeesukselle.

»Rikkaus» parani pian tämän jälkeen. Kun hän muutama kuukauden poissaolon jälkeen palasi jälleen pieneen kotiinsa, tunsivat vanhemmat omistavansa rikkauden suuremman kuin milloinkaan ennen. Ei siinä kyllä, että saivat poikansa takaisin terveenä. He olivat myöskin oppineet tuntemaan Jeesuksen ja rakastamaan Häntä, johon Jumala on kätkenyt kaikki rikkauden aarteet.

Sellainen on tämä todenmukainen joulukuuhun Kii-nasta. Joulukuuhun siihen liittämistä kuvista näemme ensimmäisessä, paitsi kiinalaista katuelämää, myöskin ne kivi-vankurit, jotka murskasivat »Rikkauden» jalat, toisessa kuvataan onnettomuustapauksen seurausta, kolmannessa »Hyvän sanoman sairaala» ja viimeisessä lasten hoitoa ja elämää siellä.

Isäntä ja renki.

Satukuvasarja, Joulupukille tehnyt R. Koivu

Kävelipä köyhä renki-poika illan suussa metsäpolkua ja näki äkkiä edessään noita-akan, joka kuletti nuorasta rimpuilevaa ja vinkuvaa sianporsasta.

Näin vinkui porsas:

»Eikö kukaan pelasta minua noita-akan kynsistä? Se vie

minut mökilleen, työntää pitkän puukon sydämeeni ja syödä hotkii minut suuhunsa.»

Mutta akka lohdutteli:

»Rauhoituhän, possuseni! Kohta jo ollaan mökillä ja kätevä, suloinen tyttäreni on jo asettanut padan tulelle, jossa keitämme sinut illalliseksiemme.»

Pojan kävi sääli possurukkaa, ja niinpä hän akan huomamatta katkasi nuoran poikki possun kaulan kohdalta, sitoi possun sijasta kiven nuoran päähän ja läksi juoksemaan possu kainalossa kotiinsa. Ennenkuin akka huomasi kepposen, oli poika jo kaukana.

Isäntä, jota poika palveli, oli ilkeä ja ylen ahne. Niinpä ei poika uskaltanut mennä possuineen renkitupaan, koska pelkäsi, että isäntä ottaisi häneltä possun pois. Hän piiloutui heinälatoon ja laskeusi possu vierellään heinille nukkumaan.

Aamun sarastaessa herätti porsas hänet tönäten kärsälään kylkeen. Possu selitti ruoka-ajan jo olevan käsissä ja ruuan jäähtyvän. Poika alkoi aprikoida, millä ruokkisi porsasta, ja työntyi possun perästä ladosta ulos.

Mutta silloin oli hän lentää hämmästyksestä selälleen. Yön kuluessa oli ladon eteen niitylle ilmestynyt niin komea linna, että silmiä huikaisi, kun sitä katsoi. Porsas selitti, että linna oli pojan oma, lahja siittä, että oli porsaan pelastanut akan kynsistä. Hämmästyksestä sanattomana seurasi poika porsasta linnaan. Komeapukuiset palvelijat johti-

vat heidät siellä katetun pöydän ääreen, eikä poika unissaan-
kaan ollut nähnyt sellaisia herkkuja, joita nyt sai syödä.

Pian sai isäntäkin, jota poika palveli, tietää pojan onnesta. Kateellisena kutsutti hän pojan luoksensa ja vaati selitystä, miten poika oli linnan saanut syntymään. Poika vastasi vältellen, mitä mieleen juolahti, porsaasta hän ei uskaltanut mainita mitään, peläten isännän sen ottavan häneltä pois.

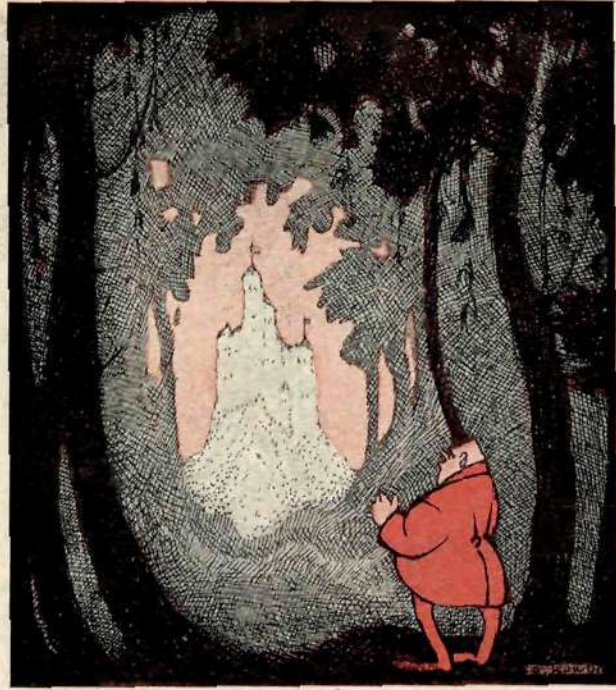
Mutta isäntä lupasi haastaa hänet noituudesta oikeuteen, ellei poika heti luovuttaisi linnaa hänelle ja huomisaamuun mennessä saisi syntymään uutta, vielä komeampaa linnaa.

Ei auttanut pojan muuta kuin luovuttaa linna isännälle. Pahoilla mielin ja peloissaan meni poika porsaansa luo, jolle kertoi huolensa. Porsas käski pojan pysyä levollisena.

Yön kuluessa ilmestyikin niityn reunaan toinen linna, entistä ihmeellisempi. Mutta ei vielääkään ahne isäntä ollut tyytyväinen. Hän vaati, että pojan tuli hommata linnan kaikki huoneet ja sopet kultarahaa täpötäyteen, ja ellei tämä huomisaamuun mennessä tapahtuisi, antaisi isäntä pojan oikeuden käsiin.

Poika suruissaan taaskin porsaansa luo valittamaan kovaa onneaan. Mutta porsas käski pojan pysyä iloisena. Korven keskellä, kertoi porsas, on vuori, joka on kultaa täpötäynnä, sinne täytyy pojan viedä ahne isäntänsä, niin kyllä isäntä saa kultahimonsa tyydytettyä.

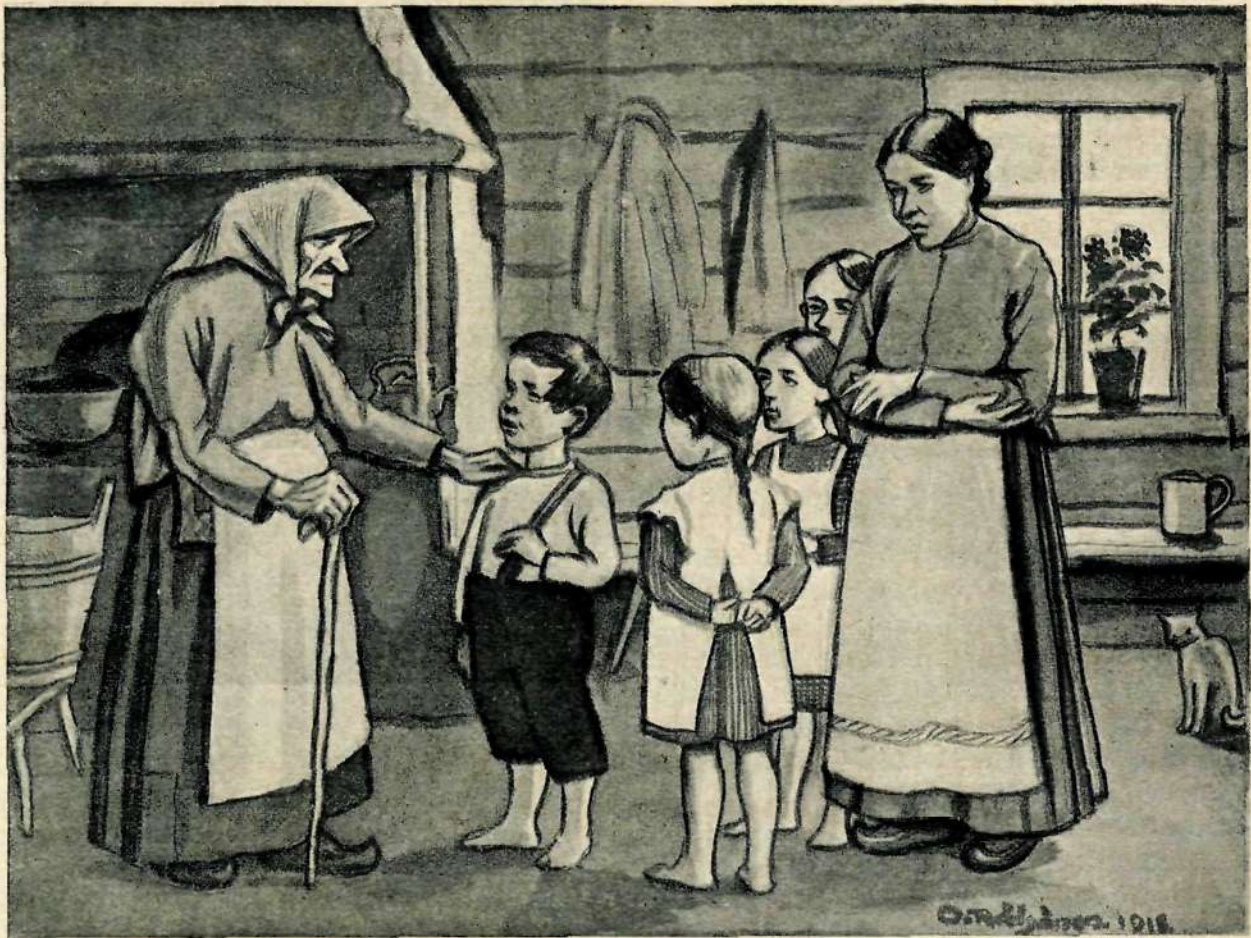
Poika riensi heti isännän puheille ja kertoi tälle, mitä oli porsaalta kuullut. Ahne isäntä suostui heti lähtemään kullanhakuun. Kulkivat pitkät ajat synkkää korpea ja lopulta saapuivat vuoren luo, joka kimalteli ja hohti kuin päivä. Isäntä riemastui. Mutta aivan vuoren juurella ajoi, käreillä istuen, ruma hiisi heidän luokseen. Hevosien asemesta oli karrin eteen valjastettu vanha raihnainen ukko. Hiisi selitti olevansa vuoren haltija ja kysyi tulokkaitten asiaa.

Isäntä selitti tulleen hakemaan kultaa. Kyllähän isäntä kultaa saisi, puheli peikko, kun vaan astuisi ukon paikalle, aisojen väliin ja kyydittäisi hänet vuoreen. Ukosta ei ollut enää hevoseksi, kovin oli mennyt raihnaiseksi eikä jaksanut enää vuorelle kivuta.

Kullanhimoissaan suostui isäntä hiiden kyydittäjäksi. Kun hiisi hänet valjaisiin sai, niin eipä päästänytkään enää vapaaksi. Niin sai ahne isäntä loppuikänsä laukata kimaltelevien kultakasojen välissä hiiden hevosenä, mutta poika palasi porsaansa luo linnaan ja eleli edelleen onnellisena.

Nojaseen Kaisa.

— Äiti, katsokaa, Nojaseen Kaisa tulee! huusivat lapset yhdestä suusta, ja kun äiti ei heti ehtinyt katsomaan, niin he vetivät häntä hameesta lähemmäksi akkunaa.

— Kas, Kaisa sieltä tulee, ei ole vielä tänä kesänä käyntykään, sanoi äitikin katsottuaan.

Maantietä tuli pieni, koukkuselkäinen mummo. Oikeassa kädessä oli paksu keppi, kuin kolmantena jalkana kumaraiselle kävelijälle.

— Sillä on taas kirkkovakat mukana.

— Katsokaa äiti, sillä on siniset kirkkovakat, huusivat lapset taas riemuissaan.

— Niissä on muuramia.

— Päivää, Jumalan rauhaa, tervehti tulija, pysähtyi ovipieleen ja risti kätensä.

— Hyvää päivää! Vieläpä Kaisa jaksaa kylän välin kulkea. Lapset jo kaukaa tunsivat ja huusivat: Kaisa tulee.

— Vai vielä vanhan tunsivat, Herran luomat; terveenäkö ovat olleet! Ja vanha Kaisa tutki muistiaan:

— Tuo pellavapä on Aina, tuo suurisilmäinen tyttö on Eeva ja tämä äitinsä näköinen Maija-tyttö. Mutta, totta totisesti, onko Lauri kasvanut jo noin suureksi? Kaisa veti Lauria lähemmä, että paremmin näkisi ja sanoi sitten: on kuin onkin, — Lauri-poika tämä on sittenkin.

Kaisa haki portailta vakkansa, jakoi sieltä kullekin lapselle lehkäisen ja äidille antoi tuokkosen muuramia.

— Olisi niitä siellä suolla, vaan ei jaksa, ei jaksa poimia.

— Me lähemme Kaisan mukana hakemaan muuramia, saammeko mennä? pyysivät lapset. Maijakin tahtoi Mennä.

Kun äiti ei kuullut ensimmäistä pyyntöä, sanoivat he saman toisen ja vielä kolmannenkin kerran.

— Jaksatteko te sinne asti kävelläkään? Eikä Kaisa tänään lähde, ei vielä huomennakaan, vastasi äiti viimein.

— En lähde. Huomenna käyn kirkossa, jos suinkin jaksan. Käyn kuulemassa Herran sanaa.

— Lähdettekö maanantaina? kysyi Aina. Kaisa lupasi lähteä.

Maanantaina puolelta päivin oltiinkin valmiit lähtemään. Äitikin tuli mukaan. Sillä hän ei ollut vielä käynyt Nojassa, vaikka oli kutsuttu.

— Ei taida emäntä joutaa vanhan Kaisan vieraaksi, sanoi Kaisa nytkin, kun kahvia joi. Tulisitte kerran katsomaan, miten elämme ja olemme siellä maamökissä.

Silloin äiti päätti lähteä, kun lapsetkin pyysivät.

— Herranen aika, olisin tuon tiennyt, olisin edes Matin toimittanut laittamaan uudet sananjalat tupasen lattialle! En sitä enää uskonut, kun niin usein olen pyytänyt. Mennään kumminkin. Onhan siellä mitä on. Viiliä, voita, leipää, vastasuolattua kalaa saatte, ei muuta, hätäili Kaisa, kun kuuli emännän vieraaksensa lähtevän.

Ja niin sitä lähdettiin joukolla.

— Nyt ollaan pian perillä, levätään tässä mäen alla, ettei Maija väsy, sitten nousemme sinne aholle, puhui Kaisa ja istui hengästyneenä kivelle.

Pian lapset olivat levähtäneet ja hoputtivat lähtemään. Tulihan se mäki noustuksi, mutta vaivaa siinä oli.

— Tuolta näkyy jo!

— Näkyy aitta, navetta ja sauna. Missäs tupa on?

— Tuo tuolla on tupa.

— Ei, se on aitta.

— Ja tuo on navetta?

— Niin, ja tuo on sauna, mutta tupaa ei näy.

Niin tutkivat lapset ja juoksivat edellä. Pian tulivat äiti ja Kaisakin.

— Istukaa tässä nurmikolla, minä laitan ruokaa, sanoi Kaisa, kun sai vieraansa koontumaan.

Ketterästi hän pyörähti pieneen aittaan, nosti viilikehlon, leivän ja voita sekä kalaa pöydälle vieraita varten.

— Otan tuolta veitsen ja lusikoita, puhui hän mennessään.

Lapset katsoivat ihmeissään, mihin Kaisa meni. Se huone oli kuin perunakuoppa. Oli siinä kolme, neljä hirsikerrosta, ovi ja akkuna, mutta ovesta johtivat portaat alas maan sisään.

— Äiti, tulkaa, äiti, katsomaan! huusivat tytöt. Ja äiti tuli. He laskeutuivat tupaan. Ihan se oli kuin tupa muutoin, mutta akkuna oli korkealla ja lattialla oli vain multaa.

— Kuinka te täällä tulette toimeen, kysyi äitikin, mutta tahtoi sitten salata ihmettelyään ja jatkoi: mikäpä täällä on sentään asua.

— Mikäpä täällä, kertasi Kaisa iloisena. Nyt tämä on tupa, pitäisi vain olla tuoreita sananjalkoja lattialla. Kun uutinen joutuu, niin sitren puimme täällä viljan. Tähän pöydälle ja penkille panemme lyhteet kuivamaan. Matti tuo tuohon lattialle kolme lankkua, niiden päällä puimme jyvät irti.

— Mutta missä te kylvette riihen puituanne? uteli Aina.

— Kun riihi on puitu ja kaikki työt tehty, puhdistamme tämän lavan ja lattian, panemme hiukan puita uuniin ja nousemme tuohon lautasille kylpemään. Sitten tuomme vaatteemme tähän leveälle penkille ja nukumme yön rauhassa Jumalan turvissa. Eihän kaikilla ole näinkään. Hyvin me täällä elämme ja olemme, vakuutti Kaisa vielä puheensa lopussa, — mutta nyt mennään aittaan syömään, ja sitten lapset lähtevät marjaan.

— Kaikki on niin sekasin, valitti Kaisa aittaan tultua, ei ole Matti muistanut viedä ämpäriäkään kaivolle, kun on lypsämästä tullut, tuohon on jättänyt.

Viilikehlo oli hohtavan puhdas, samoin muutkin astiat. Lapset söivät hyvällä ruokahalulla, samoin äitikin.

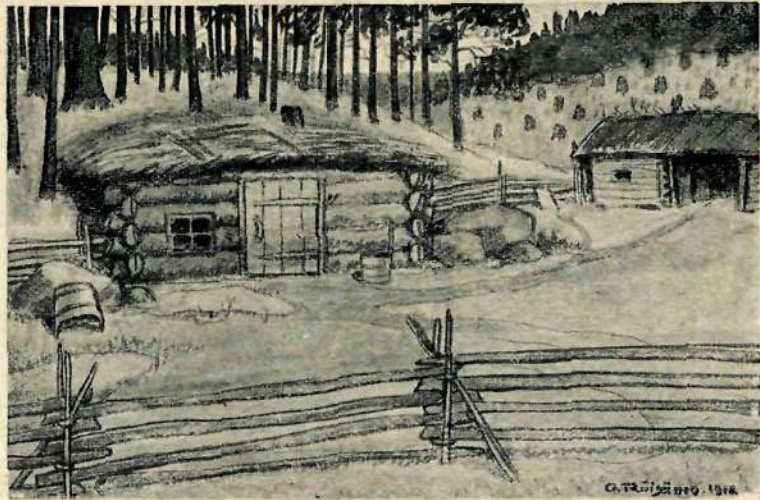
— Syökää lapset, että jaksatte, antakaa Maijalle tänne ovipieleen tämä pieni kehlo, hän saa siitä, puheli Kaisa.

Illan tullen oli Ainalla iso tuokkonen mansikoita, Laurilla, Eevalla ja Maijalla taas muuramia. Mutta kun piti lähteä kotiin, nousi taivaalle synkkä pilven lonka, salamoi ja jyrisi.

— Nyt ette lähde; tuollaiseen Herran ilmaan ei mene, kun saa ihmisten ilmoilla olla, puhui Kaisa.

— Ollaan täällä yötä, arvaa ne kotona, ettemme hukassa ole, puhui äitikin.

— Miten me sovimme nukkumaan? kysyi Eeva.

Kaisa ei joutanut kuulemaan heidän puhettaan. Lehmät soittivat kellojaan aholla, hän huuteli ne navettaan ennen rajuilman tuloa.

— Toin tuolta aholta sananjalkoja, ota sinä Lauri lisää puhui hän tultuaan ja lapset kiirehtivät noutamaan ahon reunasta sylin täyden sananjalkoja. Ne he veivät tupaan ja levittivät lattialle.

Kaisa toi uuden peitevaipan, pari tyynyä ja pellavalakanan.

— Siinä lattialla nukkuvat lapset, äidille tehdään vuode lavalle eli pöydälle, minä nukun penkillä, järjesteli Kaisa taas.

Pian lapset auttoivat äidin »sänkyyn» sananjalkoja, ja Kaisa toi vaatteita aitan orrelta, mutta silloin oli sadekin valmis. Vettä tuli melkein virtana, salamoi ja jyrisi.

— Herra armahtakoon niitä, jotka kulkevat maalla tai merellä, rukoili Kaisa ääneen. Lapset olivat hiljaa.

Raju-ilma kesti myöhään yöhön, mutta seuraava aamu oli raikas ja kaunis. Aurinko oli jo korkealla, kun lapset heräsivät. Kaisa saattoi vieraitaan Välipurolle. Kun äiti sanoi hyvästiä jättäessään: Voikaa nyt hyvin! Te olette niin yksin, kun Matti kulkee töissä, niin Kaisa vastasi:

— Täällä olen kuten Aapraham, katson majani ovella, milloin Herra tulee. Koetan olla valmis lähtemään, kun kutsutaan. Lapset eivät ymmärtäneet, mitä Kaisa tarkoitti.

Seuraavana lauantaina tuli Matti ja kertoi:

— Kun perjantaina tulin kotiin, oli Kaisa tuvan kynnyksellä istumassa, kädet polvien ympäri ristissä. Kauanko lienee siinä ollutkaan, olin koko viikon pois kotoa. Kun puhuin hänelle, ei hän vastannutkaan enää... Siihen oli kuollut tuvan ovelle.

— Lapset tulkaa, huusi äiti ja sanoi sitten, muistatteko, kuinka Kaisa sanoi odottavansa Herran tuloa niinkuin Aapraham majan ovella. Nyt Herra on tullut Kaisan vieraaksi ja vienyt hänet lepoon. Viimeksi saatteli Kaisa meitä; tulevana sunnuntaina saatamme me häntä joukolla kirkkomaahan.

Silloin lapset ymmärsivät, että heidän hyvä ystävänsä oli kuollut.

Hiironen perhe.

Hiironen perhe odotti kevättä Mahtolan metsittyneellä niityllä, vanhassa myyrän pesäkolossa. Jo monesti oli Hiironen eteisen ovelta luontoon kurkistellut, mutta aina oli hänen täytynyt palattuun kertoa Hiioskalle nietosten olevan korkeita ja pakkasen paukkuvan metsässä. Kasvat ruokatarvatkin alkoivat pelottavasti huveta, vaikka niin Hiironen kuin Hiioskakin koettivat viikkomäärät yhtä mittaa nukkumalla säästellä niitä. Olisipa pitänyt uskoa velimiestä, kun se syksyllä kehoitti vuokraamaan asunon joko pellon aumaan tai kylvöheinälatoon, jossa hän itse vietti huolettomia päiviä, kun asunnon seinät olivat eväinä ja ruoka-aittana.

Eräänä päivänä alkoi eteisen katto vuotaa. Hiironen ymmärsi kevään koittavan ja nietosten sulavan. Eiköhän velimies nyt antaisi yltäkylläisyydestään edes muutamia timotein tähtiä, samoja vaivaisiaan ollaan, mietiskeli Hiironen, jonka eukkokin oli laihtunut ruuan putteessa. Hän päätti lähteä lainaamaan hengenpitimiä. Päätti ja läksi. Huh, kuinka sulava lumi jalkoja kylmi ja vesi tuntui vielä kylmemmältä, mutta lopulta hän pääsi ladolle. Se oli tyhjä. Olisikohan velimies eukkoineen jaksanut syödä ladollisen talvikorvassa. Eihän toki, arveli Hiironen ja alkoi huudeilla sukulaistaan. Erästä heinähirren aukosta pisti pikkuinen pää esiin ja vastasi vikinällä. Hiironen kiipesi sinne. Siellä oli hauska huoneusto velimiehellä, mutta lahoppu ei ollut parasta ruoka-ainesta.

Ennenkun Hiironen ennätti kysellä mitään, ehätti velimies kertomaan, että kylvöheinät olivat jo aikoja ladosta viety, vieläpä suuteetkin tarkkaan lakaistu, joten hänellä, tön tuskin vältettyään joutumasta kuormaun taikollisen mukana, oli köyhät olot. Mikä oli jäänyt hirsisaumoihin ja lattiarakoihin, sen olivat syöneet metsähiiret, jotka jo ensi pakkasilla olivat asettuneet latoon ja uhkailleet häntä hänet. Jonkinlaisen heimoustunteen tähden olivat toki jättäneet uhkauksensa täyttämättä. Mutta joka kerran kun yhteen osuivat, olivat he halveksuvasti hänelle sanoneet: senkin vaivainen.

Hiironen läksi alakuloisena kotiinsa.

Palellen ja märkänä painautui hän vuoteelleen ja kohta uneksui hän kesästä, lapsista ja ruohonkorsista. Nälkä unehtui, ja kun hän siihen taas heräsi, helotti kevätaurinko lämpimästi ja päivillä rehoitti ruoho. Hän nyhjäsi Hiioskaa. Se venyttelihe ja oli loukkautuvinaan ensin, mutta kun kevään tulo hänellekin selvisi, sukki hän turkkiinsa, pesi silmänsä ja kiiruhti ulos. Siellä hän sai selittämättömän halun olla nuori ja vallaton. Hän kirmaili, piehtaroi, kiipeili ja käyttäytyi yleensä kuin vallaton nulikka. Riemu tarttui häntä seuranneeseen Hiioseenkin, ja nytkös leikkittiin kuurut ja naatat yhä uudelleen ja uudelleen. Keväinen luonto hurmasi heidät. He eivät enää menneet talvipesäänsä, jonka ummehtunut ilma heitä tympäisi. Nyt oli muutettava kesähuvilaan asumaan. Se ei tosin ollut valmis, mutta viime kesältä oli heillä kokemus, että kaksi niin taitavaa rakentajaa kuin he eivät sitä kauankaan kyhää.

Hampaittensa ja pikkukäpäliensä avulla he riipoivat ruohoja kuiduiksi, palmikoivat ne yhteen ja kyhäsivät sillä tavoin jonkinlaisen kehikon, jonka kiinnittivät korsiin. Nyt alkoi ulko- ja sisäpuolinen vuoraaminen. Ruohot riivittiin taas kaistaleiksi, punottiin yhteen, ja kohta oli hauskin, ilmavin pikku huvila valmis. Ikkunoita siinä ei ollut, mutta perheen oli aikomuskin oleksia päivät ulkosalla ja yöllä ei valosta ollut väliä. Sivulla oli ahtaanpuoleinen käytävä ovena. Ken siitä sopi kulkemaan, oli vaaraton Hiironen väelle. Vihollinen ei hevillä huvilaa huomannut; se näet vihreänä sulautui ympäristöönsä. Hiioiset keräilivät pesänsä sisustukseksi niittyvillaa. Tarpeen se olikin, sillä kun Hiironen kerran palasi ruuanhakuretkeltään, vikisi villoissa viisi pikku Hiioista. Hiioskan silmät loistivat äidillisestä ylpeydestä, mutta Hiiosesta tuntui hiukan oudolta nähdessään nuo alastomat, sokeat poikaset, joita tuskin erotti pesän hämärässä villan seasta. Ovatpa onnettoman pieniä, virkahti Hiironen. Lienet itse ollut vielä pikkusempi, suutahteli Hiioska, ja sitäpaitsi vaivaisiiriä näistä kasvaa, kuten ovat vanhempansakin. Kun maltat odottaa muutaman viikon, näetpä että maasta ne pienetkin pönnistävät. — Hyvä, hyvä, vastaili Hiironen, monta on suuta, täytyy lähteä ruokaa lisää hankimaan.

Kerran kulkivat Mahtolan lapset sinne vesottuneelle niitylle — mesimarjojako lienevät menneet etsimään. Joku heistä ruohikossa kahlatessaan keksi omituisen vihreän kellahattavan pallon korsiin aivankuin kiinnitettyinä. — Tulkaas katsomaan, huudahti hän. Heti juoksivat toiset siihen, ja samassa pisti pesäaukosta esiin pikku pää kiiluvine silmineen ja suurine korvineen, mutta vetäytyi heti takaisin. — Ollaanpas oikein hiljaa, ehkenpä tulee ulos, päättelivät lapset tuskin hengittävä tohtien. Kohta pilkistikin pää uudestaan ja hetkisen kuluttua tuli pesästä ulos viisi pikku hiirtä. — Vaivaisiiriä, selitti supattamalla Mahtolan tyttö, koulua käyvä tyllerö. Ne ovat vain noin kuuden senttimetrin pituisia, maamme pienimpiä imettäväisiä. Katsokaa, kuinka ne väriltään ovat kotihiiremme kaltaisia.

Ja lapset katsoivat ja ihailivat ketteryyttä, millä nuo pikku eläimet liikkuvat korsilla. Näytti siltä, kuin ne olisivat käyttäneet ruumiinsa pituisia häntää viidentenä jalkana. Kiipeämään ne olivat kerrassaan mestareita. Hiuh vaan — ja silloin ne jo kiikkuivat korren päässä, joka hädin tuskin kannatti niiden painoa. Se oli sirkusnäytäntö parasta lajia, vieläpä maksuton. Lapset eivät väsyneet ihastelemiseen, ja ties kuinka kauan olisi vaihteleva näytös kestänyt, ellei Mahtolan Rekkukoira olisi keskeyttänyt sitä. Vikinä ja korsien heiluminen vain todisti, että näyttelijät puikkivat pakoon. Rekku sai nuhteet, mutta lapset päättivät uudestaan tulla »sirkustaiteilijoita» katsomaan.

Kului muutamia päiviä. Pesä oli täysin kellastunut ja hylätty. Hiioskalla oli jo uusi poikue uudessa pesässä.

Ressu ja Tessu.

Kirj. Larin Kyösti.

On pojan nimi Ressu,
ja kiltti koira on Tessu,
kun Ressu jalkaa keinuttaa,
niin Tessu häntää heiluttaa,
niin Tessu
ja Ressu.

Kun Ressu herää milloin,
on Tessu siinä silloin,
kun Ressu korvaan kuiskuttaa,
se haukkuu, hyppii, huiskuttaa,
niin Tessu
ja Ressu.

Ne kumppanina kulkee
ja Ressu syliin sulkee
sen Tessun, kentät laukataan,
käy leikki, leipä haukataan,
niin Ressu
ja Tessu.

Ja linnan lammikolla
on hurjan hauska olla,
on siellä kultakukkia,
on suuria kuin nukkia,
niin Ressu
ja Tessu!

On pieni venhe siellä,
ja kun ei kukaan kiellä,
niin satusaareen soudetaan
ja aarrearkku noudetaan,
niin Ressu
ja Tessu.

Mut siellä on jättiläinen,
yön yösmä satapäinen,
pääät miekalla jo puhun lyö,

se muuten suureen suuhun syö,
niin Tessun
kuin Ressun. —

Niin huitoi ilmaa Ressu,
mut hiljaa istui Tessu,
yks, kaks... ja tuppi tupsahti,
ja Ressu veteen kupsahti,
niin Ressu
kuin Tessu.

Se oisi Resson hukka,
mut pintaan nousi tukka,
nyt Tessu ui ja niskasta
se alkoi poikaa kiskasta,
niin Tessu
ja Ressu.

Niin Resson auttoi Tessu,
mut kotiin juoksi Ressu
ja kyynel kieri kiireissään,
mut Tessu pyöri piireissään,
niin Tessu
ja Ressu.

Sai Tessu palkan työstä,
nyt risti välkkyä yöstä,
niin hullusti se helistää,
kun Ressu selkää nelistää,
niin Ressu
ja Tessu.

Hei, hei ja hippu, hoppu,
on Resson leikki loppu,
hän nukkuu Tessun vierellen,
myös Tessu torkkuu kierrellen,
niin Tessu
ja Ressu!

Suuri, kaunis metsä.

Yksinäytöksinen leikki.

Henkilöt:
 Ihanelma } lapsia.
 Pirkko }
 Julmasilmä }
 Intomieli } rosvoja.
 Nopsajalka }
 Turjastiina, noita-akka.

Näyttämö: Metsä, jossa on suuria puita ja muutamia kiviä.

Ihanelma (siististi, vaaleihin vaatteisiin puettu tyttö tulee katsellen ympärilleen). Miten suuri metsä tämä onkaan! En ole ennen milloinkaan ollut näin suuressa metsässä. Läksinpä kerran katselemaan ympärilleni. Voi miten suuri puu tuossa kasvaa! (Hyväilee puun runkoa). Ja miten pehmeätä sammalta on sen juurella! (Koettelee kädellään sammalta, istuu puun juurelle). Tahtoispapa asua koko ikäni tässä kauniissa metsässä. Taivas olisi kattona ja sammat mattona. Linnut laulelisivat minulle iltasin ja suuri honka kertoisi satuja. Tässä metsässä asuu varmaan-kin ainoastaan hyviä ja kauniita olennoita.

Laulaa (Valistuksen Lauluk. n:o 31):

Täällä yksinäni laulelen,
 kun ilta tullut on;
 nyt päivän työt jo loppuneet
 ja pääsen lepoon.

Lennä, lennä, lintuseni,
 lennä ylös pilviin,
 vie hartaat huokaukseni
 luokse Luojan taivaihin!

(Metsästä kuuluu itkua ja voivotusta.)

Pirkko (köyhä, risoihin puettu tyttö tulee eväsnyytti kainalossa, luudaksia toisessa). Oijoi oi sentään! Voi voivoi kuitenkin!

Ihanelma (nousee). Mikä sinua vaivaa? Kerro minulle.

Pirkko (vihaisena). Vai tulet sinäkin vielä kimppuuni, ilkimys, tules vain lähemmäksi, niin lasketan poskellesi! (Huitasee kädellään Ihanelmaa.)

Ihanelma (hämmästyen). Sinulle on tapahtunut jotain ikävää. Surkuttelen sitä. Voinko minä auttaa sinua?

Pirkko (katselee ihmeissään Ihanelmaa). Kuka sinä olet? Etkö sinä tee minulle pahaa, niinkuin toisetkin lapset?

Ihanelma. Pahaa! Miksi minä tekisin sinulle pahaa? Minä olen Ihanelma.

Pirkko. Oletko sinä prinsessa? Sinun hameesi on niin valkoinen ja sinulla on niin kauniit kengät jalassa ja sinun kätesi ovat niin puhtaat.

Ihanelma. Äiti sanoo, että kaikki hyvät tytöt ovat prinsessoja, sinäkin olet.

Pirkko. Ei, en minä ole, enkä tahdo olla (pui nyrkkiään). Äskenkin nuo ilkeät koululapset taas tekivät kiusaa. Hajoittivat luudakseni, jotka olivat järjestyksessä, löivät minua ja vetivät tukasta ja huusivat: »Pirkko, Pirkko piimäsuu!» Vaikka minä en ole piimää nähnytään moneen päivään.

Ihanelma. Istu tähän viereeni, tässä on niin hyvä istua. Minä järjestän luudakset uudestaan. (Järjestää luudaksia.)

Pirkko (istuu). Sinä taidat olla hyvä tyttö.

Ihanelma. Tietysti minä koetan olla hyvä.

Pirkko. Jos minä saisין olla sinun kanssasi, tulisin minäkin hyväksi.

Ihanelma. Saathan sinä olla minun kanssani. Ollaan aina yhdessä. (Suutelee Pirkkoa.)

Pirkko (avaa eväsnyyttinsä, ottaa leivänkannikan ja kaljapullon). Onko sinun nälkä?

Ihanelma. On.

Pirkko. Tässä! Saat puolet leivästäni, jos vaan hampaasi pystyvät siihen; se on kuivaa ja kovaa kuin mikäkin.

Ihanelma (jyräsi leipää). Se on oikein hyvää leipää.

Pirkko (juo pullosta ja ojentaa sen sitten Ihanelmalle). Huuhdo se alas kaljalla. Tämä on kyllä hapanta ja kitkerää, mutta kun ei ole parempaa, niin juo tätäkin.

Ihanelma (juo pullonsuusta). Se on oikein hyvää kaljaa. Kiitoksia vain. Nyt minua väsyttää (haukottelee). On jo ilta. Käydään tähän pehmeälle sammaleelle nukkumaan.

Pirkko (katselee pelokkaasti ympärilleen). Nukkumaan! Mitä sinä puhut. Kyllä minuakin väsyttää oikein kovasti. (Haukottelee.) Olen koko päivän kuljeskellut hakemassa luudaksia. Mutta minä en uskalla nukkua metsässä, en vaikka mikä olisi.

Ihanelma. Mitä sinä pelkää? Eihän näin hyvässä, kauniissa metsässä voi olla mitään rumaa, eikä pahaa.

Pirkko (peloissaan). Täällä voi olla noitita, peikkoja ja metsärosvoja.

Ihanelma. Mitä ne ovat? Eivät ne tee pahaa hyvälle. Ja katso, ystäväni iltatähti istuu tuolla kuusen latvassa ja suojelee meitä. Nukutaan nyt. (Tytöt asettuvat vieretysten nukkumaan, kuusen latvaan ilmestyy hopeainen tähti. Näyttämö hämärtyy vähitellen.)

Rosvot (hatuissa töyhtöt, sapelit vyöllä tulevat metsästä).

Intomieli. Hei, hei, uljaat veikot! Täällä on sopiva paikka levähtää.

Julmasilmä. Todellakin rauhallinen paikka. Tänne voimme laittaa nuotion, ja paistaa illalliseksemme metson.

Nopsajalka. Nopeasti siis risuja keräämään. Ei ole aikaa turhia tuumia. Minä kaadan tuon suuren kuusen nuotio-puuki. (Lähestyy kuusta, jonka juurella tytöt nukkuvat, aikoo hakata kuusta.) Mitä kummaa näenkään! Täällä synkässä metsässä nukkuu suloisessa unessaan kaksi ihmis-olentoa. Tuokaa tulisoitu tänne, että näen selvemmin.

Julmasilmä (sivaltaa sapelinsa). Tarvitaanko tapella? Olen valmis.

Intomieli (valaisee soihdulla tahi lyhdyllä). Keitä he ovat?

Nopsajalka. Hiljaa! Katsotaan, mitä otuksia he ovat. Tuo tuossa on köyhä kerjäläinen, jolla ei ole muuta kuin suuri köyhyytensä ja pieni eväsnyyttinsä. (Avaan nyytin, maistaa pullosta, heittää sen pois) Hyi, miten kirpeätä kaljaa! Se ei kelpaa uljaille metsärosvoille. Tuo toinen on hieman ihmisen näköinen.

Julmasilmä. Me otamme heidät vangeiksi, voimme heistä saada hyvät lunnaat. Minä sidon heidän kätesä ja jalkansa.

Ihanelma (herää, nousee istumaan ja hieroo silmiään). *Julmasilmä* (ankarasti). Kuka sinä olet, joka uskallat kuljeskella öisin metsissä? Oletko noita vaiko metsänhaltija?

Ihanelma. Minä olen Ihanelma.

Julmasilmä. Etkö sinä pelkää minua ja uljaita toveriani?

Ihanelma. En ensinkään. Miksi minä pelkäisin sinua ja tovereitasi?

Julmasilmä. Minä voisin nujertaa teidät molemmat yhdellä iskulla.

Pirkko (herää, alkaa itkeä). Voi voivoi sentään. Tiesin hän minä, että täällä on noitia ja peikkoja.

Intomieli. Noitia ja peikkoja! Uskallatko sinä kutsua meitä noidiksi ja peikoiksi? Tiedätkö, kuka minä olen?

Pirkko (itkien). En minä tiedä, minä pelkään niin kauheasti.

Ihanelma. Minäpä tiedän. Sinä olet ihan varmaan uljas ritari, näenhan sen puvustasi ja miekastasi. Kuinka kaunis sinä olet. Etkö olekin oikea ritari?

Intomieli. Enpä juuri sitäkään, mutta sinnepäin kuitenkin. Oletpa aika hyvä arvaamaan.

Nopsajalka. Tiedätkö, kuka minä olen. (Lyö rintaansa.)

Ihanelma. Näenhan, että olet näiden toisten ritarien uljas päällikkö, sinulla on komeampi töyhtö hatussasi kuin toisilla. Voi miten komea ja uljas sinä olet.

Nopsajalka. No, no, no, tyttöseni! Olen kyllä näiden uljaiden toverien päällikkö. Sinä olet sangen viisas tyttö. Me säästämme henkesi ja annamme sinulle vapauden mennä minne haluat.

Ihanelma. Oi katsos, Pirkko, miten he ovat hyviä ja jaloja.

Turjastiina (vanha, ruma noita tulee kori käsivarrella, johon poimii yrttejä). Tuostapa löysin hyvän yrtin, siitä keitän voiteita, jotka tepsivät. (Huomaa rosvot ja tytöt). Ahaa! Täälläpä on muitakin yön pimeydessä. (Mutisee noitasanoja itsekseen.)

Pirkko. Ajjai! Turjastiina noita on tuolla! Paetkaamme, paetkaamme!

Turjastiina (heiluttaa sauvaansa). Olkaa paikallanne jok'ikinen. Minä muutan teidät sammakoiksi.

Intomieli (astuu esille). Meitä et muuta miksikään, me emme pelkää mitään!

Nopsajalka. Heitä lorusi Turjastiina; ne eivät pysty uljahiin metsärosvoihin.

Turjastiina. Uljaita metsärosvoja! (varjostaa kädellä silmiään) Teitäpä juuri olen etsinytkin, te ilkimykset. Kerrankin sain siis teidät kynsiini. Te kuljeskette minun metsissäni ja peloitatte kaikki peikot ja noidat pois asunoistaan. Nyt minä muutan teidät kaikki sammakoiksi. (Heiluttaa sauvaansa ja lukee lukuja, rosvot vaipuvat alas, samoin Pirkko.)

Pirkko. Jäseneni jähmettyvät, tunnen silmäni pullistuvan kuin sammakolla.

Intomieli. Tunnen miten jalkani muuttuvat sammakon jaloiksi ja ääneni katoaa. Kvok! Kvok!

Turjastiina (Ihanelmalle). Sammakoksi muutu!

Ihanelma. En suinkaan muoriseni, en voi muuttua sammakoksi.

Turjastiina. Kuka sinä olet, johon ei tajat pysty?

Ihanelma. Minä olen Ihanelma.

Turjastiina (kovalla äänellä). Ja minä olen Turjastiina. Sen, joka öisin uskaltaa kuljeskella minun metsissäni, muutan minä sammakoksi. Katsohan vain noita uljaita metsärosvoja; tuossa ne istua kököttävät kuin sammakot.

Ihanelma. Eihän enää ole yö, katso, aamu jo sarastaa (näyttämö tulee valoisammaksi). Tuolla kuusen latvassa loistaa jo ystäväni aamutähti (kultatähti ilmestyy kuusen latvaan). Se suojelee meitä vaaroilta ja muuttaa yön päiväksi.

Turjastiina (peittää käsin kasvonsa). Voi minua, miten kauvan olen viipynyt ulkosalla. Jos aamutähti minut näkee, loppuu taikojeni voima. (Vaipuu maahan; näyttämö tulee valoisaksi.)

Ihanelma. Nouse ylös, Pirkko!

Pirkko. Enkö olekaan sammakko?

Ihanelma. Ethän ole ollutkaan, luulit vain.

Rosvot (nousevat).

Intomieli. Kas, aamu jo valkenee, näin paha unta.

Julmasilmä. Missä on Turjastiina, se kauhea noita-akka?

Nopsajalka. Olin vähällä pelästyä tuota noitaa.

Ihanelma. Nouse ylös sinäkin, Turjastiina muori.

Turjastiina. En minä voi nousta, voimani ovat lopussa.

Ihanelma. Minä autan sinua, Turjastiina.

Turjastiina. Minulla oli ennen kolme poikaa ja yksi tytär. He karkasivat kaikki luotani, koska olin paha heille. Nyt olen monta vuotta etsinyt heitä metsästä, koska luulin heidän paenneen metsään.

Ihanelma. Ehkäpä nämä uljaat ritarit ovat poikasi.

Turjastiina (tarkastaa rosvoja). Niimpä ovatkin, tunnen heidät jok'ikisen. Tässä on Matti, tässä Mikko ja tässä Pekka. (Syleilee poikia.)

Ihanelma. Ehkäpä tämä Pirkko on tyttäresi.

Turjastiina (tarkastaa Pirkkoa). Niin onkin, tunnen hänet aivan hyvin (syleilee Pirkkoa). Enkä minä ole ollut mikään noita, olen vain koettanut loihutujen ja yrttien avulla saada lapseni takaisin.

Rosvot. Miten hauskaa, että löysimme äitimme. Sitä vartenhan me rupesimme metsärosvoiksi, että löytäisimme äitimme.

Pirkko. Kuinka hauskaa, että minullakin on äiti.

Turjastiina. Mutta kuka sinä sitten olet, Ihanelma? Minusta näyttää kuin olisi hiuksillasi kultakruunu. Oletko prinsessa?

Ihanelma (koettaa hiuksiaan). Eihän minulla ole kruunua. Auringon ensi säteet vain loistavat hiuksillani.

Pirkko. Minä sanoin heti, että Ihanelma on oikea prinsessa.

Nopsajalka. Ihanelma on hyvyiden prinsessa ja hänen valtakuntansa on laaja. Hyvyys muuttaa ruman kauniiksi, ilkeyden lempeydeksi, yön päiväksi. Eläköön usko hyvään ja hyvän voittoon!

Toiset. Eläköön!

Kaikki (laulavat):

Oi Herra, sa lapsille siunaus suo,
ket' kiltinä ahkerovat!
Oi siunaa harmajahapset nuo,
ket' lapsina riemuita voivat,
kun kukkaset keväällä puhkee.

Mut rukous, rakkaus, usko ja työ
on onnesi kestävät pylväät,
niit' aina karttavi murheen yö,
ne riemua tiellesi kylvää,
kun kukkaset keväällä puhkee.

(Valist. Lauluk. n:o 90.)

Aura Jurun.

Terttu laulaa nukelle.

Terttu tuutii nukkea,
pulskaa poikaa Pukkea,
kiltti leikissä oot myötä,
siispä siis nyt hyvää yötä!

Nuku, nuku nupukka,
Tertun sulo-tupukka,
uni sulle voimaa antaa
matkatakses maista rantaa.

Rasva eloon iloksi,
yöhön valon-klloksi,
auttamahan armotonta,
tukemahan turvatonta.

Unten maille liitele,
älä siellään riitele,
ole kiltti poika, kunnon,
säilytät niin puhtaan tunnon

Köyhä onpi vaalijas,
mut näin nyt päämaalias
kohiti kuljet unten-siivoin,
matkaas katsomaan ma hiivin...

Nään jo tonttu-ukkelit,
käissään soitto-kukkelit
seuraas tulee, nopsat, norjat,
myöskin sinipiilat sorjat.

Doin saat loiston seurakses,
ja saat ajo-peurakses
käyräsarven kilipukin,
mi on koristettu kukin."

Alkaa ajos lymyyvä;
Joulu-ukko hymyyvä
kuiten sinut kiinni koppaa,
lahjat runsaat syyliis roppaa.

Lausuu ukko: „Kiltti sä
leikissä kun pitti sä
olet ollut Tertun kanssa,
tää nyt seuraa palkkanansa..."

Näinpä tuudin nukkea,
pulskaa poikaa pukkea,
kiltti leikissä oot myötä,
siispä siis nyt hyvää yötä!...

Rimpert Raimulainen.

